

Тамара Јб. Тирић¹,
психолог
Управа за културу Града Ниша

УДК 371.3::811.163.41
371.3::821.163.41
811.163.41:314.7

Марија А. Синђић,
психолог

ИСТРАЖИВАЊЕ УЧЕЊА „СРПСКОГ ЈЕЗИКА КАО ЗАВИЧАЈНОГ“ ИЗМЕЂУ МЛАДИХ ИЗ ДИЈАСПОРЕ И МАТИЦЕ

Рад за предмет има проучавање значаја, циљева, организације и резултата подучавања „Српског језика као завичајног“ деце и младих који живе ван граница наше државе, од стране обучених студената србистике. Разматран је онлајн вид подучавања преко скајпа, који је организован у трајању од три месеца у граду Нишу. Овакав пројекат је за циљ имао популаризацију српског језика код припадника дијаспоре преко вршњачког образовања и кроз држање индивидуалних часова. На крају наставе урађена је евалуација кроз упитнике о задовољству и ставовима учесника, који су овом приликом анализирани.

У пројекту је учествовало 20 апсолвентата студија србистике, и студената магистарских и докторских студија Филологије на Филозофском факултету у Нишу и 23 кандидата из дијаспоре. Млади и деца из дијаспоре су били из САД-а, Канаде, 10 различитих земаља из Европе, УАЕ.

Резултати су показали да су главни мотиви пријављивања на ову наставу, из дијаспоре, били: жеља да се научи или усаврши матерњи језик, да се обогати речник и научи граматика, да се одржи веза са пријатељима и родбином из матице, да се деца упознају са српском културом и обичајима. Мотивација студената србистике за учење у пројекту била је професионално усавршавање, ново искуство и нова познанства, љубав према српском језику и жеља да се деци из дијаспоре помогне у учењу матерњег језика. Од укупног броја учесника из дијаспоре 79% сматра да је њихово знање српског језика (или њихове деце) побољшано кроз овај вид наставе, а 42% учесника је изјавило да у месту у ком живе не постоји организовано учење српског језика.

Кључне речи: српски језик као завичајни, млади, дијаспора, матица.

Дијаспора

Под појмом „дијаспора“ Стратегија очувања и јачања односа матичне државе и дијаспоре и матичне државе и Срба у региону [2011: 6] подразумева држављане Републике Србије који живе у иностранству и припаднике српског народа, исељенике са територије Републике Србије и из региона и

¹ cirictamara@yahoo.com

њихове потомке. Под појмом „Срби у региону“ подразумевају се припадници српског народа који живе у Републици Словенији, Републици Хрватској, Босни и Херцеговини, Црној Гори, Републици Македонији, Румунији, Републици Албанији и Републици Мађарској.

Сматра се да у дијаспори живи између 4 и 6 милиона Срба, а земље са највећим бројем припадника српске дијаспоре су САД, Немачка, Канада, Аустралија, Швајцарска, Аустрија, Француска, Шведска, Велика Британија и Италија.

Према Гречићу [2010: 64], Република Србија је традиционално емигрантска земља. Њене сеобе карактеришу углавном економски разлози. Међутим интезитет сеоба се приписује историјским, економским, демографским, политичким, друштвеним, етничким и психолошким факторима.

Главни токови миграната напуштају Србију већ дуже од једног века. Почињу од декада пре почетка Првог светског рата, између Првог и Другог светског рата (претежно преко океана, у САД и Јужну Америку, Аргентину, Чиле, Венецуелу, Бразил), да би се, после завршетка Другог светског рата, миграциони токови преусмерили на европске дестинације (Немачка, Француска, Швајцарска, Аустрија, Енглеска, Скандинавија, Белгија, Данска) [Бобић, 2009: 361-377]. Током деведесетих година прошлога века, велики таласи грађана, мањинских заједница, били су приморани да напуштају земљу услед ратних дејстава и страха од мобилизације. Прошла деценија је карактеристична по великом замаху „brain drain” миграција или „одливу мозга” (одлазак из земље младих, високообразованих стручњака), који је веома интезиван.

Павлов и сар. [2013: 4] праве разлике између старог и новог значења појма дијаспоре и истичу да се оне могу свести на три обележја. Прво обележје јесте узрок миграције или расејања. Старо значење истиче насилно расејање, док ново укључује и друге разлоге мигрирања, као што су трговина или радне миграције. Друга карактеристика јесте прекогранично искуство одласка из домовине у земљу дестинације. Старо значење подразумевало је жељу за повратком у домовину и развијање активности са домовином кроз које би се подстицала жеља за повратком. Ново значење дијаспоре подразумева развијање веза преко граница и стварање веза између миграције и развоја. Уместо повратка, нагласак је на циркуларној размени и транснационалној мобилности. Треће обележје се односи на интеграцију миграната у земљи дестинације. Старо значење је подразумевало да чланови дијаспоре нису баш добро интегрисани у друштво – политички, економски и културно, и из тог разлога одржавају везе са већинском групом у домовини. Ново значење дијаспоре указује на вишеструкост националног идентитета чланова и на културну хибридноост.

Министарство за дијаспору Републике Србије основано је 2004. године, чиме је било јасно да је препознат значај дијаспоре и њеног потенцијала,

и то на многим пољима (економском, културном). После 8 година је укинута Министарство и прелази у Канцеларију за сарадњу са дијаспором и Србима у региону. По новом закону, Канцеларија је постала Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону под Министарством спољних послова Републике Србије. Деловање је распоређено у оквиру сектора за економску сарадњу, за културно-научну и просветну сарадњу и сектор за статусна питања.

Значај језика у очувању националног идентитета

Познавање и коришћење српског језика и ћириличног писма представља услов на коме се темељи сав остали рад на сарадњи са дијаспором [Стратегија очувања и јачања односа матичне државе и дијаспоре и матичне државе и Срба у региону, 2011: 21]. Право на употребу матерњег језика спада у низ права везаних за очување националног идентитета. Заборављање матерњег језика представља први озбиљан корак ка потпуној асимилацији. Ускраћивање наставе на матерњем језику, поред директних последица на појединце, утиче и на националну заједницу као целину. Права у домену школства не свде се само на наставу на свом језику и на могућност учења тог језика. Она обухватају и право на стицање знања о историји, географији, елементима културе одређеног народа.

Данас се на свим странама света налази расејана културна баштина, те постоји потреба да се она очува и заштити, да се сачува културни, национални идентитет [Голубовић, 2014: 353-375]. Иако је културна баштина, по међународним конвенцијама, део свеукупне историје човечанства и, као таква, наднационална, међународним правом сваком народу је загарантовано право и дужност бранити свој културни идентитет, који укључује материјалну и нематеријалну културну баштину (језик и веровање, обичаје, историјска места, споменике, књижевност, уметничка дела). Овај аутор сматра да, ако Србија има улогу матице српског народа, она мора успоставити и изградити јединство на плану „етничке политике“, и друго, очувања и заштите културног наслеђа. Циљ етничке политике је обезбеђивање заштите и очувања културне баштине и духовног јединства српског народа кроз дефинисање улоге и задатака државе и свих њених институција у овој области.

Стојковић [2008] дефинише културни идентитет као самосвест припадника једне групе, која историјски настаје и развија се у зависности од критеријума које та група успоставља у односима са другим друштвеним групама. Његови основни елементи јесу: истовремено везивање идентитета за појединца и групу, схватање идентитета као односа према другоме, историјска природа (променљивост) идентитета и релативност идентитета у односу на контекст (друге идентитете). Један од најважнијих фактора за

очување културног или националог идентитета јесте матерњи језик. Језик је моћан медиј свести групе, односно друштва као комуникативне и егзистенцијалне заједнице. Он садржи сећања на прошлост и представља инструмент савремених, практичних активности, инструмент којим се успоставља свест о националној посебности. Језик је најпогоднији медијум идентификације, а његов процес обухвата двоструки поступак: одређивање заједнице која се одликује јединственим системом комуницирања и позив на свесно колективно идентификовање; као и понашање које је у складу са начином мишљења и осећања које припадају том колективном.

Према подели коју је дала ауторка Фини [Phinney, 1990: 499-514] постоје четири основне компоненте националног идентитета:

1. самоидентификација, која може бити одређена пореклом особе, али је могућа и као исказ властитог одређења независно од порекла;
2. осећај припадности одређеној етничкој групи;
3. ставови према чланству у групи, који могу бити позитивни или негативни. Позитивни ставови се најчешће исказују кроз позитивне афективне реакције као што су понос и задовољство припадношћу, као и прихватањем властите групе. Негативни ставови су порицање властитог националног идентитета. Негативни ставови могу се манифестирати и као жеља за тиме да се постане члан неке друге националне групе;
4. укљученост у рад и живот властите националне групе. Ово се односи на то колико појединци учествују у одржавању традиције и културе свога народа. Најчешћи индикатори укључености су најпре употреба националног језика, припадност одређеној вери и њено ковање суделовање у раду и формирању социо-националних институција (завичајни клубови, друштва), укљученост у политике активности везане за развој властите националне групе, неговање националних вредности, интерес за земљу порекла, познавање националне историје и културе.

Према Милошевић-Ђорђевић [2003: 125-140], матерњи језик је суштинско обележје националног идентитета. Језици су укорењени дубље од било чега другог у данашњем друштву и представљају окосницу националних идентитета. При том, за национални идентитет је важан локални дијалекат и начин говора, много више од националног језика. Ауторка даље наводи да национални идентитет може бити дефинисан континуумом који полази од видљивих до невидљивих индикатора. Видљиви индикатори су знаци дати рођењем и видљиви голим оком као што су: висина, физиономија, боја коже, као и бихејвиорални показатељи: облачење, спољашњи изглед. Невидљиви индикатори произлазе из језика и културе: акценат, гра-

матика, имена, речник. Што су индикатори видљивији, то су поузданији и теже се мењају.

Према Недељковић [2006: 155-179], језик, уз религију, спада у најважнији елемент и објективни параметар етничког (националног) идентитета. Због тога је проучавање националног идентитета неодвојиво од проучавања језичког идентитета. Језик је шифра за симболичку комуникацију, а симбол је сваки звук или гест коме смо ми дали значење. Аутор истиче да постоје четири главна обележја језика. Најпре да је језик систематичан, правилан и, у великој мери, предвидив. Друго, сви живи језици се непрекидно развијају и мењају. Затим, промене које се догађају у језику не могу и не би требало да буду спречаване. Четврто, људски језик је примарно орални феномен. Најважнији елементи било које људске културе се преносе путем речи, и они су смештени у специфичан опсег значења и ставова које чланови неког друштва везују за вербалне симболе. Ови елементи не обухватају само оно шта ми мислимо о уобичајеним облицима понашања, већ обухватају и такве ствари као што су идеја о времену и простору, идеје о коначним циљевима и тежњама.

Српски језик као завичајни

У Правилнику о остваривању образовно-васпитног рада у иностранству [Службени гласник РС 30, 2009] наводи се да је циљ овог рада учење и неговање српског језика као матерњег језика ученика, развијање и јачање свести о свом националном и културном идентитету кроз проучавање највреднијих дела српске културне баштине и одржавање трајних веза с отаџбином. Задаци овог образовно-васпитног рада јесу:

- поступно и систематско усвајање законитости и лексичког блага српског књижевног језика и оспособљавање ученика за његово адекватно коришћење у разним видовима усменог и писаног изражавања, односно у улози казивача, слушаоца, саговорника и читаоца;
- упознавање битних особености националне историје и културе, као и репрезентативних дела духовног стваралаштва;
- васпитавање ученика на начелима поштовања, чувања и богаћења културне баштине (српске, европске и светске);
- неговање љубави према завичају и отаџбини и стицање основних знања о земљи порекла;
- стварање пријатељских осећања према земљи домаћину и њеним грађанима, развијање националне и верске толеранције;
- успостављање корелације с наставним програмима које ученици савлађују у редовној основној школи;

- оспособљавање ученика за самосталан рад и активно укључивање у разне облике културног и јавног живота у ужој и широј друштвеној заједници.

Завичајни језик (мањински, етнички) дефинише се као језик који је по редоследу усвајања за појединца био први, али никад није у потпуности усвојен због преласка на доминантни, већински језик. Потреба за увођењем овог термина је произашла из тога што је наследни језик усвојен у друштвеном контексту где се језик породице разликује од већинског језика. У том смислу завичајни језик је вид матерњег језика [Јовановић и Вучина Симоновић, 2012: 383-395].

Према Урошевић и Урошевћ-Хушак [2012: 125-139], живот у мултикултуралном друштву намеће потребу промишљања улоге завичајности, вредновања завичајних вредности и очувања културне баштинске и кроз образовни састав. Завичај је мера и модел за распознавање света: упознавајући феномене и појаве, природне и културне законитости у завичају, лакше спознајемо основне законитости у ширем контексту. Концепт завичајности укључује дидактичку преокупацију да се школа врати животу и повеже са животом, да буде одраз живота и у служби живота. Ту се, како објашњавају ауторке, ради о принципу животне близине и повезаности наставе са конкретним животом: од ближег к даљем и од познатог к непознатом.

Методика наставе српског језика као завичајног намењена је деци српских иселеника која желе да науче српски језик из чистих родољубивих и националних побуда, сматрајући Србију својим напуштеним завичајем. Ова настава се изводи у српским допунским школама у иностранству у суорганизацији са министарствима наставе земаља у којима живе. Ова настава је веома комплексна јер је утемељена на трима наставним подручјима: српском језику, српској књижевности и српској културној баштини. Методика наставе српског језика намењена деци у дијаспори бави се истим питањима као и основна методика наставе српског језика и књижевности, али у другачијем друштвеном и националном контексту, под другачијим околностима и смањеном обиму, што битно утиче и на одређење њеног предмета и њених циљева и задатака [Јањић, 2015: 5-6].

Курс српског језика за децу и младе из дијаспоре

Канцеларија за сарадњу са дијаспором града Ниша у 2013. години спровела је истраживање на тему „Информисаност и ставови грађана Србије о дијаспори и раду Канцеларије за сарадњу са дијаспором у Нишу“. Истраживање је обављено на 50. нишком Сајму књига и графике на узорку од 1102 испитаника (18–72 год.). 88% испитаника зна шта обухвата појам

српска дијаспора, међутим само 29% зна колико Срба живи и ради у дијаспори. 41.20% испитаника сматра да је најважнији задатак Канцеларије за сарадњу са дијаспором сарадња на пољу образовања, културе и спорта, док само 28.40% сматра да је то економска сарадња. 60.80% испитаника се изјаснило да је најважнији облик сарадње између Републике Србије и њене дијаспоре да Република Србија омогући припадницима дијаспоре учење српског језика и ћириличног писма. Тако је важност учења српског језика код припадника дијаспоре потврђена и од стране домаће јавности из матице.

Након идентификоване потребе за учењем српског језика, два пројекта Канцеларије за сарадњу са дијаспором града Ниша за циљ су имала очување матерњег језика:

- бесплатни тромесечни курс српског језика за дијаспору преко скајпа, у организацији Канцеларије за сарадњу са дијаспором града Ниша, Филозофским факултетом у Нишу и ОЦД Проактивом;
- “Да те цео свет разуме”, подржан од стране Министарства спољних послова Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, а у организацији Канцеларије за сарадњу са дијаспором града Ниша, Филозофским факултетом у Нишу и ОЦД Проактивом.

Бесплатни тромесечни курс српског језика за дијаспору преко скајпа за циљ је имао популаризацију српског језика код дијаспоре преко вршњачког образовања, кроз држање индивидуалних часова српског језика преко скајпа омладини из дијаспоре од стране апсолвентата са Департмана за српски језик. Часови су одржавани два пута недељно у трајању од 45 минута, у терминима у којима су се договарали наставник и ученик. Настава је трајала у периоду од 15.09.2014. до 15.12.2014. год. Учествовало је 20 студената из Србије и 23 ученика из дијаспоре (од 7 до 30 год.). Млади и деца из дијаспоре су били из САД-а, Канаде, 10 различитих земаља из Европе (Норвешка, Грчка, Велика Британија, Немачка, Француска, Мађарска, Чешка, Италија, Аустрија, Шпанија), УАЕ. Студенти који су учествовали су били са основних академских студија србистике у Нишу, мастер и докторских студија филологије у Нишу и у Крагујевцу, као и мастер и докторских студија српског језика и књижевности у Новом Саду.

Главне предности овакве наставе јесу:

- предности онлајн наставе уопште. Она је ефикасна, економична и за циљну групу – дијаспору изразито погодна. Постоји флексибилност времена и места похађања наставе, индивидуалан приступ ученицима, такође и то да је све заступљеније мишљење да настава помоћу рачунара изазива већи степен мотивисаности ученика за рад на часу;
- добра пракса за студенте. Пре почетка наставе сви студенти су прошли методичку обуку у трајању од 10 школских часова, при

- чему су се обавезали и на свакодневно вођење дневника праксе;
- након завршетка курса, ученици из дијаспоре добили су сертификат Филозофског факултета у Нишу о познавању српског језика на одређеном нивоу, а студенти сертификат о стручном усавршавању из Методике наставе српског као завичајног и препоруку града Ниша.

Евалуација од стране студената – наставника

Свих двадесет студената са Филозофског Факултета је на питање да ли су задовољни оваквом врстом праксе одговорило потврдно. Највећи проценат (95%) њих је дао највише оцене пројекту (оцене 4 и 5).

Мотивација и пре и после учешћа је у 55% случајева била на највишем нивоу, док се код 35% студената повећала, код само 10% се смањила. Мотивација студената наставника за учествовање у овом пројекту је била следећа:

- професионално усавршавање, стицање и преношење знања;
- пракса, подучавање;
- ново искуство, нови вид наставе као изазов, изазов предавања српског језика неком коме није матерњи, индивидуална настава;
- нова познанства, дружење, рад са младим људима, упознавање са другим културама;
- помоћ деци из дијаспоре да уче матерњи језик;
- љубав према српском језику, љубав према српској традицији, презентовање своје земље у позитивном светлу, јачање везе између дијаспоре и матице;
- рад са децом, забава, испољавање креативности;
- нова референца у биографији;
- сертификат.

Највећи број студената предавача (95%) су изјавили да би желели да у будућности учествују у оваквој врсти праксе. Свих 20 студената је рекло да је најбоље место за реализацију часова кућа или стан. Такође свих 20 студената је рекло да би овакав вид праксе препручили својим колегама. 60% студената је рекло да познаје једног или више колега, који би желели да учествују у оваквој пракси.

Препоруке од стране студената – наставника за унапређење оваквог вида наставе су следеће:

- одредити литературу по којој ће се одвијати програм у складу са учениковим знањем, или употпунити постојећу литературу;
- обука за наставнике нарочито у смислу употребе интернета у настави;

- организовати састанке (радионицу) ради унапређења рада предавача, где би се размењивала искуства везана за литературу, материјале и сл.,
- направити датотеку са свим материјалом за учење;
- комуникација и данима кад се не одржавају часови да би се подстакло интересовање ученика за српски језик (дељење књига, филмова, текстова...);
- групни видео чет – за децу сличног знања под вођством једног наставника да се упознају и причају на задату тему на српском језику,
- дуже трајање курса.

Евалуација од стране ученика из дијаспоре

Сви ученици из дијаспоре и њихови родитељи, у случајевима где се настава држала малолетној деци, изјавили су да су задовољни овом наставом. Сви су дали највише оцене пројекту (оцене 4 и 5). Такође, сви су својим студентима предавачима дали највише оцене 5. 74% учесника би наставило да у будућности учествује у оваквој врсти наставе на следећем нивоу: 84% би желело да на овај начин учи и о српској историји; 79% учесника из дијаспоре сматра да је њихово знање српског језика (или њихове деце) побољшано кроз овај вид наставе; 100% би препоручило другима да учествују у оваквој настави, док 37% зна још неког ко би учествовао.

Главна мотивација за пријављивање на овај курс код ученика из дијаспоре је следећа:

- да се научи и/или усаврши матерњи језик (да се науче граматика и падежи, обогати речник...);
- да се одржи веза са матицом, комуникација са родбином;
- у месту у коме живе нема прилика да се учи српски језик;
- да се деца упознају са српском културом и обичајима;
- дете желело да учи српски језик од стране неког ко му није родитељ;
- жеља да се постане преводацац.

Препоруке за унапређење наставе које су дали ученици из дијаспоре и њихови родитељи односе се на следеће:

- уџбеници наручени пре почетка наставе;
- да се уведе читање лектире, не превише обимних књига на српском језику, као и упознавање са именима и делима наших писаца;
- повремена окупљања ученика преко скајпа, као вежба у комуникацији и употреби језика, а са друге стране, и као начин да се евен-

- туално стекну нека нова познанства и пријатељи;
- учење српског језика кроз игру;
- побољшати промоцију ове услуге.

Закључак

Главни резултати тромесечног курса за децу и младе из дијаспоре су, пре свега, савлађивање ћириличног писма, савлађивање основних грама-тичких категорија, боље овладавање акценатским системом српског језика и познавање српске књижевности и културе. Закључак је да су карактерис-тике овакве наставе:

- да је економична и ефикасна;
- прилагођава се индивидуи-ћаку;
- једноставан је метод;
- временски прилагодљива;
- добро организована;
- одвија се на обострано задовољство учесника из дијаспоре и ма-тице;
- пример је добре праксе;
- доприноси унапређењу сарадње са дијаспором и враћање пове-рења дијаспоре;
- стварање пријатељства.

Да се настава одвијала на обострано задовољство и студената са Фи-лозофског факултета који су држали наставу, и деце и младих из дијаспоре, говоре и следеће импресије.

Б. Д. из Њу Орлеанса:

„Одавно покушавам да научим дете српски. Сваког лета долазим у Србију, али нико му до сада није помогао као наш предавач. Она има стр-пљења за рад са децом, јако је креативна и врло смо задовољни њеним ра-дом“.

Д. Р. из Норвешке:

„У оквиру добровољног удружења постоји учење српског језика. Постоје две групе: старија и млађа деца. Моја деца су ишла раније, али су сада изашли из тог узраста, тако да нам скајп часови много више одгово-рају.“

Т. Р. из Француске:

„Учење уз помоћ скајпа је одлично јер постоји директан контакт из-међу учитеља и ученика. Желим да искористим прилику и да вам се захва-лим на овој иницијативи и одличној идеји! Ако буде постојала могућност да

продужимо или наставимо касније овај курс, било би дивно ако би садашња особа остала професор мом сину. Хвала вам још једном на свему.“

Н. И. из Шпаније:

„Мој син је рођен у иностранству и никад није живео у Србији. Иако у кући говоримо српски језик, већина његове комуникације (школа, другови, тренинзи итд.) је на неком од других језика, стога је његово познавање српске граматике, као и фонд речи, био веома ограничен.“

Импесије студената који су држали наставу:

„Ја сам овај пројекат доживела као једно мисионарско путовање кроз виртуелни свет. Ово је дивно искуство. Хвала вам на указаном поверењу! Поносна сам на чињеницу да сам део овог пројекта.“

„Јако сам задовољна читавом идејом и поносна на начин на који смо моје колеге и ја успели да, као пионери у овом задатку, постигнемо највеће могуће успехе.“

Литература

- Бобић, 2009: М. Бобић, Дијаспора као економски и социјални капитал Србије. Београд: *Социолошки преглед*, XLIII-3, 361–377.
- Голубовић, 2014: В. Голубовић, Регионална сарадња на заштити и очувању културне баштине. *Међународни проблеми*, 3-4, 353–375.
- Гречић, 2010: В. Гречић, *Српска научна дијаспора*. Београд: Институт за међинародну политику и привреду.
- Јањић, 2015: М. Јањић, *Српски језик за ученике у дијаспори (методика наставе српског као завичајног)*. Ниш: ОЦД Проактив.
- Јовановић и Вучина Симовић, 2012: А. Јовановић и И. Вучина Симовић, Одлике и потребе наставе српског као завичајног језика, у: *Српски језик, књижевност, уметност: Зборник радова са 6. међународног скупа*. Крагујевцу: Филолошко-уметнички факултету, 383-395.
- Милошевић Ђорђевић, 2003: Ј. Милошевић Ђорђевић, Један покушај класификације теоријских разматрања националног идентитета. *Психологија*, 36-2, 125-140.
- Недељковић, 2006: С. Недељковић, Мит, религија и национални идентитет: Митологизација у Србији у периоду националне кризе. *Етноантрополошки проблеми*, 1, 155-179.
- Павлов и сар., 2013: Т. Павлов, Р. Козма и Б. Велев, *Дијаспора као ресурс локалног развоја*. Београд: УСАИД и Група 484.
- Стојковић, 2008: Б. Стојковић, *Европски културни идентитет*. Београд: Службени гласник.
- Урошевић и Урошевић-Хушак, 2012: N. Urošević i J. Urošević Hušak. Tematske rute u zavičajnoj nastavi – Istarski književni itinerari. *Metodički obzori*, 16-3, 125-139.

Фини, 1990: J. Phinney, Ethnic identity in adolescents and adults: review of research. *Psychological Bulletin*, 108, 499-514.

*** *Правилник о остваривању образовно-васпитног рада у иностранству*, Службени гласник РС, бр. 62/03, 64/03 - исправка, 58/04, 62/04 - исправка, 79/05 - др. Закон и 101/05 - др. закон, доступно на:

www.zuov.gov.rs/.../propis-128-Pravilnik_obrazovanje_u_inostranstvu.doc/ преузето: октобар 2015.

*** *Стратегија очувања и јачања односа матичне државе и дијаспоре и матичне државе и Срба у региону*, 2011, доступно на: http://dijaspora.gov.rs/wp-content/uploads/2012/12/strategija_mv2011.pdf, преузето: септембар 2015.

Tamara Lj. Ćirić
Marija A. Sindjić

RESEARCH ON LEARNING OF “SERBIAN LANGUAGE AS A NATIVE” AMONG YOUTH FROM THE DIASPORA AND HOMELAND

Summary

The subject of study is the significance, objectives, organization and teaching as the result of “Serbian language as a native” of children and young people who live outside the borders of our country, by trained students of Serbian language and literature. The online aspect of teaching over skype is considered, which was organized for a period of three months in the city of Nis. This project was aimed at popularization of Serbian language in the Diaspora members through peer education and through holding individual lessons. At the end of classes, through evaluation questionnaires of satisfaction and attitudes of the participants is done, what was analyzed in this study.

The project involved 20 advanced university students of Serbian language and literature, and students of master and doctoral studies at the Philology Faculty of Philosophy in Nis and 23 candidates from abroad. Youth and children from the Diaspora were from the US, Canada, 10 different countries from Europe, UAE.

The results showed that the main motives for signing on to this teaching were: desire to learn or improve their native language, to enrich the vocabulary and learn grammar, to maintain ties with friends and relatives from the homeland, to introduce children to Serbian culture and customs. The motivation of students Serbian language and literature for participation in the project was professional training, new experience and new acquaintances, love for the Serbian language and the desire to give children from the Diaspora help in learning the native language. Approximate 79% of participants from the Diaspora believes that their knowledge of Serbian language (or their children) improved through this method of teaching. Approximate 42% of participants said that there is no organized teaching Serbian language in the places they live.